

**การแตกแยกของพรรคการเมืองในรัฐบาลผสม :
ศึกษาเปรียบเทียบกรณีรัฐบาลผสมของนายชวน หลีกภัย กับ
รัฐบาลผสมของนายบรรหาร ศิลปอาชา**

นางสาว จิตศิริ สัจจนาน

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-637-519-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I1786527x

FRAGMENTATION OF POLITICAL PARTIES
IN THE COALITION GOVERNMENT :
A COMPARATIVE STUDY OF THE GOVERNMENTS OF
CHUAN LEEKPAI AND BANHARN SILAPAARCHA

Miss Jitsiri Sajjayan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-637-519-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การแตกแยกของพรรคการเมืองในรัฐบาลผสม : ศึกษาเปรียบเทียบกรณี
รัฐบาลผสมของนายชวน หลีกภัย กับรัฐบาลผสมของนายบรรหาร ศิลปอาชา

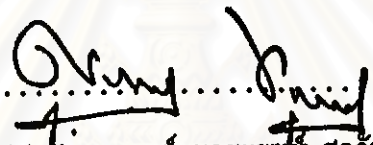
โดย นางสาวจิตศิริ สัจจญาณ

ภาควิชา การปกครอง

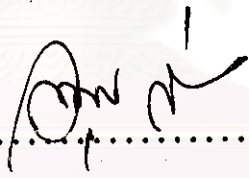
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี) -

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิมมณี)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)
()

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

จิตติวิ ตั้งญาณ : การแตกแยกของพรรคการเมืองในรัฐบาลผสม : ศึกษาเปรียบเทียบ
กรณีรัฐบาลผสมของนายชวน หลีกภัย กับ รัฐบาลผสมของนายบรรหาร ศิลปอาชา
(FRAGMENTATION OF POLITICAL PARTIES IN THE COALITION
GOVERNMENT : A COMPARATIVE STUDY OF THE GOVERNMENTS OF
CHUAN LEEKPAI AND BANHARN SILAPAARCHA) อาจารย์ที่ปรึกษา :
รศ.ดร.วิทยา สุจริตนารักษ์, 190 หน้า.

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการแตกแยกของพรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาลผสม
เดียวกัน อันเป็นการแตกแยกทั้งภายในของแต่ละพรรคการเมืองและการแตกแยกระหว่างพรรคการเมือง
โดยได้ศึกษาเปรียบเทียบจากกรณีรัฐบาลผสมของนายชวน หลีกภัย กับรัฐบาลผสมของนายบรรหาร
ศิลปอาชา

ผลการวิจัยพบว่า การเกิดการแตกแยกของพรรคการเมืองในรัฐบาลผสมทั้งสอง รัฐบาลมี
สาเหตุมาจากการเกิดความขัดแย้งที่แตกต่างกัน โดยในรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย จะเกิดจากความ
ขัดแย้งเรื่องของความไม่เห็นชอบร่วมกันในนโยบายการทำงาน และมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเป็น
ปัจจัยหลัก ขณะที่ความขัดแย้งเกี่ยวกับตัวบุคคลและผลประโยชน์เป็นเพียงปัจจัยรอง ในทางตรงกันข้าม
รัฐบาลของนายบรรหาร ศิลปอาชา จะเกิดปัญหาความแตกแยกของพรรคการเมือง โดยเฉพาะภายใน
พรรคชาติไทยที่เป็นแกนนำรัฐบาล จากการขัดแย้งกันในเรื่องการแก่งแย่งตำแหน่งรัฐมนตรีเพียงประการ
เดียว

ผลที่เกิดขึ้นพบว่า การเกิดการแตกแยกของพรรคการเมืองในรัฐบาลผสม มักจะทำให้
รัฐบาลผสมประสบกับความไร้เสถียรภาพอยู่เสมอ ๆ และทำให้การเมืองไทยในระบบรัฐสภามีความ
อ่อนแออยู่เรื่อยมา

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C830089 : MAJOR GOVERNMENT
KEY WORD:

JITSIRI SAJJAYAN : FRAGMENTATION OF POLITICAL PARTIES IN THE
COALITION GOVERNMENT : A COMPARATIVE STUDY OF THE
GOVERNMENTS OF CHUAN LEEKPAI AND BANHARN SILAPAARCHA.
THESIS ADVISOR : ASSO, PROF. WITTAYA SUCHARITHANARUGSE, PH.D.
GOV.D., 190 PP.

This study of internal fragmentation of political parties within coalition government as well as the realignment of the coalition during the Chuan Leekpai and Banharn Silpa-archa administrations shows that internal fragmentation of parties under Chuan administration stems from ideological conflicts and conflicting policies with personal conflicts and conflicts of interests as minor causes while, in Banharn administration, the only cause of conflict is the squabble for ministerial posts. The consequence of political fragmentation is instability of the coalition government which weakens parliamentary system of Thai politics.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การปกครอง.....
สาขาวิชา การปกครอง.....
ปีการศึกษา 2540.....

ลายมือชื่อนิสิต *จ. จิต*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *วิท*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยาลัยนอร์ทอีสต์สำเร็จลงไปด้วยดี ก็เนื่องด้วยผู้ศึกษาได้รับการช่วยเหลือจากรองศาสตราจารย์ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยนอร์ทอีสต์ ซึ่งท่านได้ทำคำแนะนำ ชี้แนะ ตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงในการวิจัยมาด้วยดีตลอด นอกจากนี้ผู้ศึกษายังต้องกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ดร.อนุสรณ์ สัมณินและรองศาสตราจารย์ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ที่กรุณาสละเวลามาร่วมเป็นคณะกรรมการสอบวิทยาลัยนอร์ทอีสต์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการจัดทำ ทักษะที่วิทยาลัยนอร์ทอีสต์ไม่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา คุณอา ที่ให้การสนับสนุนด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา รวมทั้งพี่น้องของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจ และความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะในการจัดพิมพ์รูปเล่ม และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นที่สนิทสนมสำหรับความช่วยเหลือในการแสดงความคิดเห็นต่อการทำวิทยานิพนธ์นี้ จนสำเร็จสมบูรณ์ ณ วันนี้ได้

ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้บุคคลที่กล่าวนามมานี้ จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ และมีความสมหวังในชีวิตสืบต่อไป.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานในการศึกษาวิจัย	4
1.4 ขอบเขตในการศึกษาวิจัย	5
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย	5
1.6 แนวคิด ทฤษฎีที่เข้าในการศึกษาวิจัย	6
1.7 ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาวิจัย	7
1.8 นิยามศัพท์ที่เข้าในการศึกษา	8
1.9 การนำเสนอรายงานการวิจัย	9
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง	14
2.2 แนวคิดเรื่องกลุ่มย่อยภายในพรรคการเมือง	21
2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		
3	สภาพความแตกแยกของพรรคการเมืองในรัฐบาลผสม :	35
	ปัญหาความขัดแย้งและความแตกแยกของพรรคการเมือง	
	รัฐบาลผสมของนายชวน หลีกภัย	36
4	ปัญหาความขัดแย้งและความแตกแยกของพรรคการเมือง	
	รัฐบาลผสมของนายบรรหาร ศิลปอาชา	93
5	เปรียบเทียบความแตกแยกของพรรคการเมืองในรัฐบาลผสมของ	
	นายชวน หลีกภัย กับรัฐบาลผสมของนายบรรหาร ศิลปอาชา	138
6	สรุปและข้อเสนอแนะ	162
	รายการอ้างอิง	173
	ภาคผนวก	181
	ประวัติผู้เขียน	190

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
1. แสดงผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535	38
2. แสดงรายละเอียดคัมภีร์กฎหมาย มาตรา 198-199 ที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2534 ที่แก้ไขตามมติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง มหาดไทยและกระทรวงมหาดไทย	77
3. แสดงรายละเอียดมาตรา 198-199 ตามมติของคณะกรรมการวิสามัญ ชุดนายประจวบ ไชยสาส์น เป็นประธาน	78
4. แสดงรายชื่อสมาชิกสังกัดกลุ่มย่อยต่าง ๆ ภายในพรรคความหวังใหม่	83-84
5. แสดงผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538	92
6. แสดงรายชื่อสมาชิกสังกัดกลุ่มย่อยต่าง ๆ ภายในพรรคชาติไทย	112-114

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

	หน้า
1. รูปแบบการจัดตั้งรัฐบาลผสม	13
2. แสดงการเกิดกลุ่มย่อยภายในพรรคการเมืองกับความเป็นไปได้ ในการเกิดพรรคการเมืองใหม่	24
3. แสดงความขัดแย้งและความแตกแยกที่เกิดขึ้นในพรรคการเมือง	33
4. แสดงภาพความขัดแย้งและความแตกแยกของพรรคการเมือง ที่เกิดขึ้นในรัฐบาลผสม	34
5. แสดงการแบ่งกลุ่มภายในพรรคหลังกรรมในช่วงที่ นายบุญชู โรจนเสถียร ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรค	71
6. แสดงการแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ ของสมาชิกภายในพรรคความหวังใหม่	82
7. แสดงกลุ่มย่อยภายในพรรคชาติไทย	111

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย